

ИНОВАТИВНЕ АКТИВНОСТИ ПРЕДУЗЕЋА INNOVATION ACTIVITY OF ENTERPRISES

Републички завод за статистику објављује податке о иновативним активностима предузећа у периоду 2014 – 2016. године добијене на основу спроведеног двогодишњег Истраживања о иновативним активностима предузећа у Републици Српској (ИНОВ). Истраживање је спроведено на узорку од 1 304 предузећа и стопа одговора предузећа која су испунила упитник је 80,6%.

Овим истраживањем добијени су подаци о иновативним активностима предузећа које обухватају иновације производа (физичког производа или услуге), иновације процеса и иновације у организацији и маркетингу.

У табелама су приказани подаци о основним карактеристикама и активностима предузећа, према њиховој величини, подручју дјелатности, те процентуалној заступљености добијених одговора.

Иновативно активна предузећа су предузећа која су увела иновацију производа (физичког производа или услуге) и/или иновацију процеса и/или су започела иновативну активност или су је прекинула и/или су увела иновацију у организацији предузећа и/или иновацију у маркетингу.

У периоду 2014 – 2016. године, 22,7% предузећа спровело је бар једну од наведених иновативних активности, док 77,3% предузећа уопште није спроводило иновативне активности. Број иновативно активних предузећа је, у односу на период 2012 – 2014. године, већи за 5,7%.

Иновативна активност предузећа повећава се са њиховом величином, тако да је 50,1% иновативно активних предузећа у посматраном броју великих предузећа (250 и више запослених), затим 32,4% у посматраном броју средњих предузећа (50–249 запослених), док је 18,8% иновативно активних предузећа из групе малих предузећа (10–49 запослених).

Посматрано по подручјима Класификације дјелатности БиХ 2010, која садржајно и структурно у потпуности одговара ЕУ Статистичкој класификацији дјелатности NACE Rev 2., највише су иновативно активна била предузећа која припадају подручју *Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања*, њих 71,9%.

Структуру иновативно активних предузећа чине предузећа само са технолошким иновацијама, само са нетехнолошким иновацијама и предузећа која су увела и технолошке и нетехнолошке иновације истовремено.

У укупном броју предузећа, 6,9% предузећа је увело само технолошке иновације, 3,3% предузећа увело је само нетехнолошке иновације, док је 12,5% предузећа увело и технолошке и нетехнолошке иновације истовремено.

Од укупног броја предузећа, 19,4% су технолошки иновативно активна (то су предузећа која су увела само технолошке иновације и технолошке и нетехнолошке иновације истовремено), а 15,9% су нетехнолошки иновативно активна предузећа (то су предузећа која су увела само нетехнолошке иновације и технолошке и нетехнолошке истовремено).

The Republika Srpska Institute of Statistics is publishing data on innovation activity of enterprises referring to the period 2014-2016, obtained through the biennial Survey on innovation activities of enterprises in Republika Srpska (INOV). The Survey was carried out on the sample consisting of 1,304 enterprises, with the response rate of enterprises which completed the questionnaire of 80.6%.

This survey provided data on innovation activities of enterprises including innovation of products (goods or services), process innovation, innovation in enterprise organisation, and marketing innovation.

Tables present data on main characteristics and activities of enterprises, by size, section of activity, and percentage representation of the answers obtained.

Innovation-active enterprises are enterprises which have introduced product innovation (innovation of goods or services) and/or process innovation, as well as those that have begun their innovation activities or abandoned them and/or introduced innovation in enterprise organisation and/or marketing innovation.

In the period 2014 – 2016, 22.7% of enterprises introduced at least one of the above innovation activities, while 77.3% introduced no innovation activities whatsoever. The number of innovation-active enterprises was 5.7% higher compared to the period 2012-2014.

Innovation activity of enterprises increases as their size increases. Thus, 50.1% of enterprises in the observed number of large enterprises (250 employees and more) were innovation-active, 32.4% in the observed number of medium enterprises (between 50 and 249 employees), while 18.8% of enterprises in the group of small enterprises (between 10 and 49 employees) were innovation active.

By section of activities of the Classification of Economic Activities 2010, which is in its content and structure fully harmonised with the Statistical Classification of Economic Activities of the EU, NACE Rev.2, there were the most innovation-active enterprises in the section Financial and Insurance Activities, 71.9%.

The structure of innovation-active enterprises includes enterprises with technological innovation only, enterprises with non – technological innovation only, and enterprises with both technological and non-technological innovations at the same time.

Out of the total number of enterprises, 6.9% introduced technological innovation only, 3.3% introduced non – technological innovation only, while 12.5% introduced both technological and non-technological innovation.

Out of the total number of enterprises, 19.4% were enterprises with technological innovation (enterprises which have introduced technological innovation only, and both technological and non-technological innovation), and 15.9% were enterprises with non-technological innovation (enterprises which have introduced non-technological innovation only, and both technological and non-technological innovation).

Највећи промет технолошки, као и нетехнолошки иновативна предузећа остварила су на тржишту Републике Српске, затим тржишту земаља чланица и земаља кандидата Европске Уније, Федерацији Босне и Херцеговине или Брчко Дистрикту, те осталим државама.

Иновативне активности предузећа обухватају интерне активности истраживања и развоја, екстерне услуге истраживања и развоја, набавку машина, опреме, софтвера и зграда, набавку постојећих знања од других предузећа или организација, обуку за иновативне активности, увођење иновација на тржиште, дизајн и остале иновативне активности.

Предузећа која су у периоду 2014 – 2016. године била иновативно активна највише су набављала машине, опрему, софтвере и зграде (78,4%), а најмање користила екстерне услуге истраживања и развоја (14,5%).

Издаци за иновативне активности укључују издатке за интерне активности истраживања и развоја, екстерне услуге истраживања и развоја, набавку машина, опреме, софтвера и зграда, усвајање екстерног знања усмјереног на иновативне активности, образовање и обуку, све облике дизајна, трошкове маркетинга и остале иновативне активности.

У укупним издацима за иновативне активности предузећа, највеће је учешће издатака за набавку машина, опреме, софтвера и зграда (81,6%).

Од укупног броја иновативно активних предузећа, 13,5% предузећа је сарађивало на иновативним активностима са другим предузећима или организацијама. Најкориснијим партнером иновативно активна предузећа означила су добављаче опреме, материјала, компонента или софтвера.

Логистика је сет услуга, укључујући планирање, организовање, управљање, извршење и праћење целокупног материјала, робе и повезаних токова информација (токови од куповине, производње и складиштења до услуга са додатном вриједношћу, дистрибуцију и повратну логистику). Скоро трећина иновативно активних предузећа, у периоду 2014 – 2016. године, увела је бар једну иновацију у логистици (њих 31,7%).

Већина предузећа у периоду 2014 – 2016. године није спроводила иновативне активности, јер нису постојали увјерљиви разлози за иновирање. Три четвртине неинновативних предузећа као разлог су означила слабу потражњу за иновацијама на тржишту, непостојање потребе због ранијих иновација предузећа или веома слабе конкуренције на тржишту, као и недостатак добрих идеја за иновације.

Остала предузећа која нису била иноватори, њих 23,6%, нису спроводила иновације због превеликих препрека.

Both enterprises with technological innovation and enterprises with non-technological innovation realised the highest turnover on the Republika Srpska market, followed by markets of the European Union member and candidate countries, of the Federation of Bosnia and Herzegovina or Brčko District, and of other countries.

Innovation activities of enterprises include intramural research and development activities, extramural research and development services, acquisition of machinery, equipment, software and buildings, acquisition of the existing knowledge from other enterprises or organisations, training for innovation activities, introduction of innovations on the market, design, and other innovation activities.

Enterprises which were innovation-active in the period 2014-2016 were mostly engaged in the acquisition of machinery, equipment, software and buildings (78.4%), while the lowest number of them used the extramural R&D services (14.5%).

Expenditures for innovation activities include expenditures for intramural research and development activities, for extramural research and development services, for acquisition of machinery, equipment, software and buildings, for acquisition of external knowledge aimed at innovation activities, for education and training, for all forms of design, as well as expenditures for marketing and for other innovation activities.

In the total expenditures for innovation activities of enterprises, the highest share was that of expenditures for acquisition of machinery, equipment, software and buildings (81.6%).

Out of the total number of innovation-active enterprises, 13.5% cooperated with other enterprises or organisations in innovation activities. Innovation-active enterprises marked suppliers of equipment, materials, components and software as the most valuable partners.

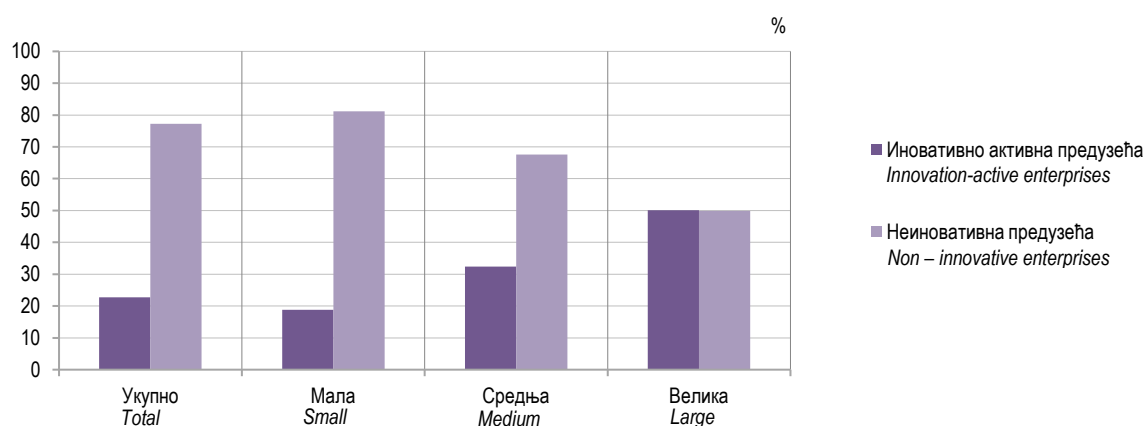
Logistics is a set of services including the planning, organisation, management, execution and monitoring of an enterprise's entire material, goods and related information flows (flows from purchasing, production and warehousing, to added value services, distribution and reverse logistics). Almost three quarters of innovation-active enterprises, in 2014 – 2016, introduced at least one innovation in logistics, 31.7% of them.

Most enterprises did not introduce innovation activities in 2014 – 2016 because there were no compelling reasons for innovation. Three quarters of non-innovative enterprises marked low market demand for innovations, no need for innovation due to earlier innovation of the enterprise, very little competition in the market and the lack of good ideas for innovation as the reasons for the lack of innovation activities.

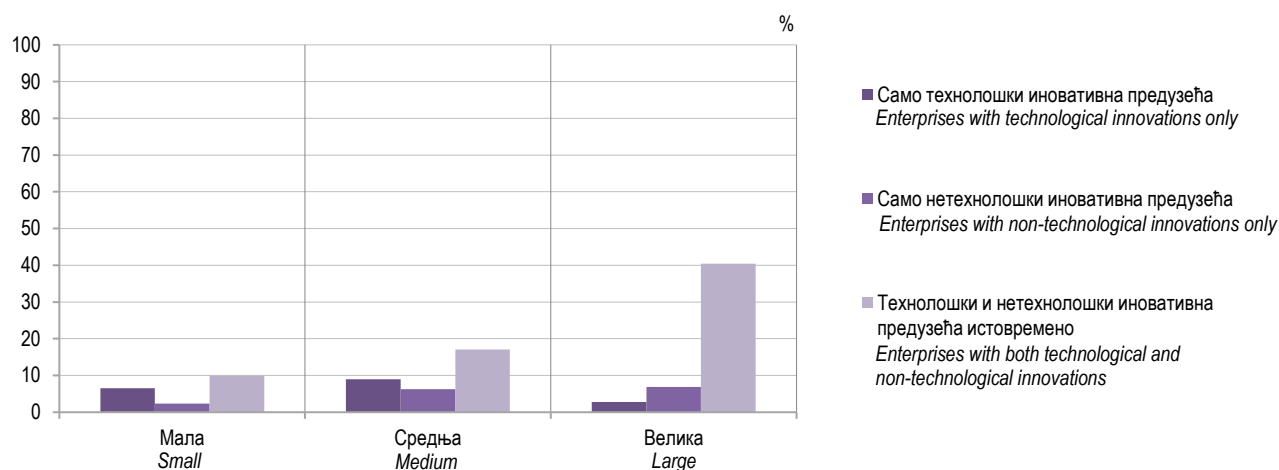
Other non-innovative enterprises, namely 23.6% of them, did not introduce innovation due to excessive barriers to innovation.

1. ПРЕДУЗЕЋА ПРЕМА ВРСТИ ИНОВАТИВНИХ АКТИВНОСТИ И ВЕЛИЧИНИ ПРЕДУЗЕЋА, 2014 – 2016.
ENTERPRISES BY TYPE OF INNOVATION ACTIVITY AND BY SIZE OF ENTERPRISES, 2014 – 2016

Величина предузећа	Иновативно активна предузећа <i>Innovation-active enterprises</i>										Неиновативна предузећа <i>Non-innovative enterprises</i>		Enterprise size
	Укупно <i>Total</i>			Само технолошки иновативна предузећа <i>Enterprises with technological innovations only</i>		Само нетехнолошки иновативна предузећа <i>Enterprises with non- technological innovations only</i>		Технолошки и нетехнолошки иновативна предузећа истовремено <i>Enterprises with both technological and non- technological innovations</i>					
	број <i>number</i>	број <i>number</i>	%	број <i>number</i>	%	број <i>number</i>	%	број <i>number</i>	%	број <i>number</i>	%		
УКУПНО	1 802	410	22,7	124	6,9	60	3,3	226	12,5	1 393	77,3	TOTAL	
Мала	1 377	259	18,8	90	6,5	(33)	(2,4)	136	9,9	1 118	81,2	Small	
Средња	353	114	32,4	32	9,0	22	6,3	60	17,1	239	67,6	Medium	
Велика	72	36	50,1	2	2,8	5	6,9	29	40,4	36	49,9	Large	

Графикон 1. Предузећа према величини предузећа и иновативној активности, 2014 – 2016.
Graph 1. Enterprises by size of enterprise and by innovation activity, 2014 – 2016

Графикон 2. Структура иновативно активних предузећа према величини предузећа и врсти иновације, 2014 – 2016.
Graph 2. Structure of innovation-active enterprises by size of enterprise and by type of innovation, 2014 – 2016

2. ПРЕДУЗЕЋА ПРЕМА ВРСТИ ИНОВАТИВНЕ АКТИВНОСТИ И ДЈЕЛАТНОСТИ, 2014 – 2016.
 ENTERPRISES BY TYPE OF INNOVATION ACTIVITY AND BY SECTION, 2014 – 2016

Подручје дјелатности	Иновативно активна предузећа Innovation-active enterprises											Section of activity
	Укупно Total	Укупно Total		Само технолошки иновативна предузећа Enterprises with technological innovations only		Само нетехнолошки иновативна предузећа Enterprises with non-technological innovations only		Технолошки и нетехнолошки иновативна предузећа истовремено Enterprises with both technological and non-technological innovations		Неиновативна предузећа Non-innovative enterprises		
		број number	број number	%	број number	%	број number	%	број number	%	број number	
УКУПНО	1 802	410	22,7	124	6,9	60	3,3	226	12,5	1 393	77,3	TOTAL
В Вађење руда и камена	27	9	34,2	(5)	(20,2)	-	-	(4)	(14,1)	18	65,8	B Mining and quarrying
С Прерађивачка индустрија	610	181	29,7	54	8,9	(25)	(4,1)	102	16,7	429	70,3	C Manufacturing
Д Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	26	6	23,5	3	11,5	1	3,8	2	8,1	20	76,5	D Electricity, gas, steam and air-conditioning supply
Е Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине	82	16	20,0	8	9,6	:	:	(5)	(6,5)	66	80,0	E Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Ф Грађевинарство	218	(24)	(11,1)	:	:	5	2,3	(12)	(5,5)	194	88,9	F Construction
Г Трговина на велико и на мало, поправка моторних возила и мотоцикала	537	95	17,6	(26)	(4,8)	15	2,8	53	9,9	443	82,4	G Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Н Саобраћај и складиштење	142	(20)	(13,9)	:	:	:	:	:	:	122	86,1	H Transport and storage
Ј Информације и комуникације	52	20	38,0	7	13,2	3	5,7	10	19,1	32	62,0	J Information and communication
К Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања	29	21	71,9	3	10,2	2	7,3	16	54,4	8	28,1	K Financial and insurance activities
М Стручне, научне и техничке дјелатности	78	17	21,8	:	:	:	:	11	14,7	61	78,2	M Professional, scientific and technical activities

 3. ТЕХНОЛОШКИ ИНОВАТИВНО АКТИВНА ПРЕДУЗЕЋА ПРЕМА ВРСТИ ИНОВАЦИЈЕ И ВЕЛИЧИНИ ПРЕДУЗЕЋА, 2014 – 2016.
 ENTERPRISES WITH TECHNOLOGICAL INNOVATIONS BY TYPE OF INNOVATION AND BY SIZE OF ENTERPRISES, 2014 – 2016

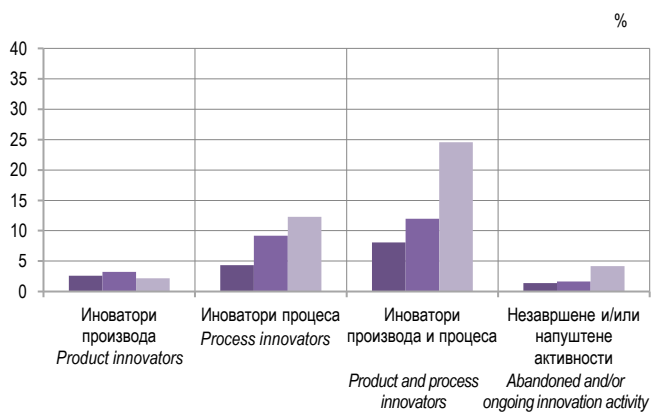
Величина предузећа	Предузећа са технолошким иновацијама Enterprises with technological innovations										Enterprise size
	Укупно Total		Иновације производа Product innovations		Иновације процеса Process innovations		Иновације производа и процеса Product and process innovations		Незавршене и/или напуштене иновативне активности Abandoned and/or ongoing innovation activity		
	број number	%	број number	%	број number	%	број number	%	број number	%	
УКУПНО	350	19,4	49	2,7	101	5,6	171	9,5	(28)	(1,6)	TOTAL
Мала	226	16,4	36	2,6	60	4,4	111	8,1	(19)	(1,4)	Small
Средња	92	26,1	11	3,2	32	9,2	42	12,0	6	1,7	Medium
Велика	31	43,2	2	2,2	9	12,3	18	24,6	3	4,2	Large

4. НЕТЕХНОЛОШКИ ИНОВАТИВНО АКТИВНА ПРЕДУЗЕЋА ПРЕМА ВРСТИ ИНОВАЦИЈЕ И ВЕЛИЧИНИ ПРЕДУЗЕЋА, 2014 – 2016.
ENTERPRISES WITH NON-TECHNOLOGICAL INNOVATIONS BY TYPE OF INNOVATION AND BY SIZE OF ENTERPRISES, 2014 – 2016

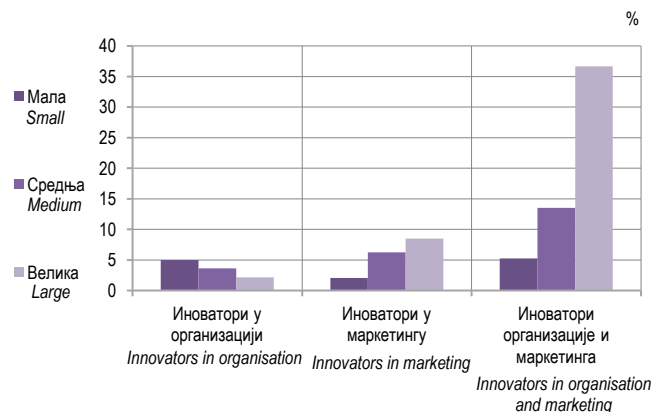
Величина предузећа	Предузећа са нетехнолошким иновацијама <i>Enterprises with non – technological innovations</i>								Enterprise size
	Укупно <i>Total</i>		Иновације у организацији <i>Innovation in organisation</i>		Иновације у маркетингу <i>Innovation in marketing</i>		Иновације у организацији и маркетингу <i>Innovation in organisation and marketing</i>		
	број <i>number</i>	%	број <i>number</i>	%	број <i>number</i>	%	број <i>number</i>	%	
УКУПНО	286	15,9	83	4,6	56	3,1	147	8,1	TOTAL
Мала	169	12,3	69	5,0	28	2,0	73	5,3	Small
Средња	83	23,4	13	3,6	22	6,3	48	13,5	Medium
Велика	34	47,3	2	2,2	6	8,5	26	36,7	Large

5. ПРЕДУЗЕЋА ПРЕМА ТРЖИШТУ НА КОЈЕМ СУ ОСТВАРИЛА НАЈВЕЋИ ПРОМЕТ, 2014 – 2016.
ENTERPRISES BY MARKET ON WHICH THEY ACHIEVED THE HIGHEST TURNOVER, 2014 – 2016

Тржиште	Технолошки иновативно активна предузећа <i>Enterprises with technological innovations</i>	Нетехнолошки иновативно активна предузећа <i>Enterprises with non-technological innovations</i>	Неиновативна предузећа <i>Non-innovative enterprises</i>	Market
УКУПНО	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Локално/регионално тржиште Републике Српске	69,4	71,4	78,2	Local/regional market of Republika Srpska
Федерације Босне и Херцеговине или Брчко Дистрикт	(5,1)	:	5,5	Federation of Bosnia and Herzegovina and Brčko District
Земље Европске Уније, ЕФТА или земље кандидати ЕУ	24,1	20,9	13,9	EU member and candidate states and EFTA countries
Остале државе	(1,4)	2,8	(2,4)	Other countries

Графикон 3. Технолошки иновативно активна предузећа према врсти иновације, 2014 – 2016.
Graph 3. Enterprises with technological innovations by type of innovation, 2014 - 2016

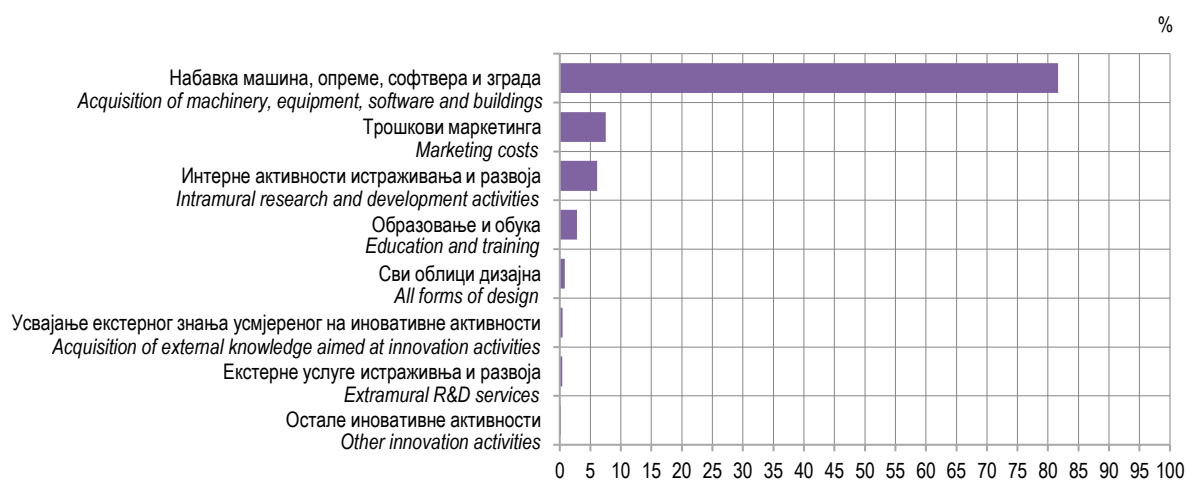
Графикон 4. Нетехнолошки иновативно активна предузећа према врсти иновације, 2014 – 2016.
Graph 4. Enterprises with non-technological innovations by type of innovation, 2014 – 2016

6. ИНОВАТОРИ ПРОИЗВОДА И ИНОВАТОРИ ПРОЦЕСА ПРЕМА НОСИОЦИМА РАЗВОЈА ИНОВАЦИЈЕ, 2014 – 2016.
PRODUCT INNOVATORS AND PROCESS INNOVATORS BY HOLDER OF INNOVATION DEVELOPMENT, 2014 – 2016

Носиоци развоја иновација	Укупно Total	Мала Small	Средња Medium	Велика Large	Holders of innovation development
Иноватори производа, укупно	100,0	100,0	100,0	100,0	Process innovators, total
производ развијен у предузећу	64,4	64,1	72,3	47,3	product developed by the enterprise
производ развијен у сарадњи са другим предузећима или организацијама	22,4	(20,4)	15,2	52,7	product developed in cooperation with other enterprises or organisations
производ развијен измјеном или прилагођавањем производа/услуга које је развило неко друго предузеће или организација	(5,1)	(6,4)	4,0	-	product developed through the change or adaptation of a product/service developed by another enterprise or organisation
производ је развило друго предузеће или организација	(8,0)	:	8,5	-	product developed by another enterprise or organisation
Иноватори процеса, укупно	100,0	100,0	100,0	100,0	Process innovators, total
процес развијен у предузећу	53,8	60,9	46,6	27,8	process developed by the enterprise
процес развијен у сарадњи са другим предузећима или организацијама	23,4	(15,3)	29,8	57,2	process developed in cooperation with other enterprises or organisations
процес развијен измјеном и/или прилагођавањем процеса које је развило друго предузеће или организација	10,2	(9,8)	10,7	11,3	process developed through the change and/or adaptation of a process developed by another enterprise or organisation
процес је развило друго предузеће или организација	12,7	(13,9)	12,9	3,8	process developed by another enterprise or organisation

7. ПРЕДУЗЕЋА ПРЕМА ВРСТИ ИНОВАТИВНЕ АКТИВНОСТИ ПРОВЕДЕНЕ У ПЕРИОДУ 2014 – 2016.
ENTERPRISES BY TYPE OF INNOVATION ACTIVITIES REALISED IN THE PERIOD 2014 – 2016

Иновативне активности	Укупно Total	Мала Small	Средња Medium	Велика Large	Innovation activities
Интерне активности истраживања и развоја	107	54	31	22	Intramural research and development activities
континуиране активности истраживања и развоја	18	3	6	9	continuous R&D activities
повремене активности истраживања и развоја	89	50	25	14	occasional R&D activities
Екстерне услуге истраживања и развоја	51	(21)	16	14	Extramural R&D services
Набавка машина, опреме, софтвера и зграда	274	166	79	29	Acquisition of machinery, equipment, software and buildings
Набавка постојећих знања од других предузећа или организација	72	(32)	26	14	Acquisition of the existing knowledge from other enterprises or organisations
Обука за иновативне активности	166	92	52	22	Training for innovation activities
Увођење иновација на тржиште	73	27	25	21	Market introduction of innovation
Дизајн	98	51	25	21	Design
Остале иновативне активности	156	93	43	20	Other innovation activities

Графикон 5. Структура издатака за иновативне активности, 2014 – 2016.
Graph 5. Structure of expenditures for innovation activities, 2014 – 2016

8. ИЗВОРИ ИНФОРМАЦИЈА ЗА ИНОВАТИВНЕ АКТИВНОСТИ КОЈЕ СУ ПРЕДУЗЕЋА ОЗНАЧИЛА ВЕОМА ЗНАЧАЈНИМ, 2014 – 2016.*
SOURCES OF INFORMATION FOR INNOVATION ACTIVITY MARKED AS VERY IMPORTANT, 2014 – 2016 *

број предузећа/number of enterprises

Извори информација	Укупно Total	Мала Small	Средња Medium	Велика Large	Information source
<i>Интерни извори / Internal sources</i>					
Унутар предузећа или групе којој предузеће припада	115	79	18	19	Within enterprise or enterprise group
<i>Тржишни извори / Market sources</i>					
Добављачи опреме, материјала и компонената или софтвера	83	54	15	14	Suppliers of equipment, materials, components, or software
Клијенти или купци из приватног сектора	82	53	16	12	Clients or customers from the private sector
Клијенти или купци из јавног сектора	(21)	:	6	4	Clients or customers from the public sector
Конкуренти или друга предузећа из сектора коме предузеће припада	60	(44)	8	8	Competitors or other enterprises in sector
Консултанци и агенције за пословна истраживања	:	:	1	6	Consultants or commercial labs
<i>Образовне и истраживачке установе / Education & research</i>					
Универзитети или друге високошколске установе	(7)	(5)	1	1	Universities or other higher education institutes
Државни или јавни истраживачки институти	:	:	2	1	Government or public research institutes
Приватни истраживачки институти	2	-	1	1	Private research institutes
<i>Остали извори / Other sources</i>					
Конференције, сајмови, изложбе	38	24	8	6	Conferences, trade fairs, exhibitions
Научни/технички часописи и комерцијалне публикације	26	16	4	5	Scientific/technical journals or trade publications
Професионална и гранска удружења	17	(10)	5	2	Professional or industry associations
Интернет	96	63	23	10	Internet

9. ПРЕДУЗЕЋА КОЈА СУ САРАЂИВАЛА СА ДРУГИМ ПРЕДУЗЕЋИМА ИЛИ ОРГАНИЗАЦИЈАМА НА ИНОВАТИВНИМ АКТИВНОСТИМА, 2014 – 2016.
ENTERPRISES WHICH COOPERATED WITH OTHER ENTERPRISES OR ORGANISATIONS IN INNOVATION ACTIVITIES, 2014 – 2016

	Укупно Total		Мала Small		Средња Medium		Велика Large		
	број number	%	број number	%	број number	%	број number	%	
УКУПНО	47	13,5	(23)	(10,1)	10	11,1	14	45,3	TOTAL

10. ПАРТНЕР КОЈЕГ СУ ПРЕДУЗЕЋА ОЗНАЧИЛА НАЈКОРИСНИЈИМ У САРАДЊИ НА ИНОВАТИВНИМ АКТИВНОСТИМА, 2014 – 2016.
PARTNER MARKED BY ENTERPRISES AS THE MOST USEFUL IN INNOVATION COOPERATION, 2014 – 2016

%

Партнери	Укупно Total	Мала Small	Средња Medium	Велика Large	Partners
Друга предузећа унутар групе којој предузеће припада	3,5	:	2,3	18,3	Other enterprises from the enterprise group
Добављачи опреме, материјала и компонената или софтвера	5,1	(4,3)	3,5	15,5	Suppliers of equipment, materials, and components or software
Клијенти или купци из приватног сектора	1,5	(0,9)	1,5	5,2	Clients or customers from the private sector
Клијенти или купци из јавног сектора	0,6	-	2,2	-	Clients or customers from the public sector
Конкуренти или друга предузећа из сектора коме предузеће припада	0,3	-	-	3,2	Competitors or other enterprises from the enterprise sector
Консултанци и агенције за пословна истраживања	:	:	-	3,2	Consultants and agencies for business research
Универзитети или друге високошколске установе	0,4	-	1,6	-	Universities or other higher education institutions
Државни или јавни приватни истраживачки институти	:	:	-	-	Government or public research institutes
Приватни истраживачки институти	-	-	-	-	Private research institutes

11. ПРЕДУЗЕЋА ПРЕМА ВРСТИ ИНОВАТИВНЕ АКТИВНОСТИ У ОРГАНИЗАЦИЈИ, 2014 – 2016.
ENTERPRISES BY TYPE OF INNOVATION ACTIVITY IN ORGANISATION, 2014 – 2016

број предузећа/number of enterprises

Активности	Укупно Total	Мала Small	Средња Medium	Велика Large	Активности Activity
Нова пословна пракса за организовање процедура	144	80	38	25	New business practices for organisation of procedures
Нови начини организовања одговорности у раду и доношења одлука	209	130	54	25	New methods of organising work responsibilities and decision making
Нове или знатне промјене у односима предузећа са другим предузећима или институцијама	84	55	13	16	New or significant changes in external relations of the enterprise with other enterprises or institutions

12. ПРЕДУЗЕЋА ПРЕМА ВРСТИ ИНОВАТИВНЕ АКТИВНОСТИ У МАРКЕТИНГУ, 2014 – 2016.
ENTERPRISES BY TYPE OF INNOVATION ACTIVITY IN MARKETING, 2014 – 2016

број предузећа/number of enterprises

Активности	Укупно Total	Мала Small	Средња Medium	Велика Large	Активности Activity
Значајне естетске промјене дизајна или паковања производа или услуга	105	52	33	20	Significant aesthetic changes in design or packaging of a good or service
Нови медији и технике промоције производа	135	63	44	28	New media or techniques for product promotion
Нови начини пласирања производа на тржиште или нове начине продаје	96	46	32	17	New methods of product market placement or new sale channels
Нови начини формирања цијене производа или услуга	90	45	28	18	New methods of goods or services pricing

13. РАЗЛОЗИ КОЈЕ СУ ПРЕДУЗЕЋА КОЈА НИСУ БИЛА ИНОВАТОРИ ОЗНАЧИЛА ВЕОМА ЗНАЧАЈНИМ У ДОНОШЕЊУ ОДЛУКЕ ДА НЕ СПРОВОДЕ ИНОВАТИВНЕ АКТИВНОСТИ, 2014 – 2016.*
REASONS MARKED BY NON-INNOVATIVE ENTERPRISES AS HIGHLY IMPORTANT IN DECIDING NOT TO IMPLEMENT INNOVATION ACTIVITIES, 2014 – 2016 *

број предузећа/number of enterprises

Разлози	Укупно Total	Мала Small	Средња Medium	Велика Large	Разлози Reasons
Слаба потражња за иновацијама на тржишту предузећа	130	99	25	6	Low demand for innovations in enterprise market
Нема потребе за иновацијама због ранијих иновација предузећа	82	69	9	4	No need to innovate due to previous innovations
Нема потребе за иновацијама због веома слабе конкуренције на тржишту предузећа	62	49	7	6	No need to innovate due to very little competition in enterprise's market
Недостатак добрих идеја за иновације	77	61	14	2	Lack of good ideas for innovations

14. ПРЕПРЕКЕ КОЈЕ СУ ПРЕДУЗЕЋА КОЈА НИСУ БИЛА ИНОВАТОРИ ОЗНАЧИЛА ВЕОМА ЗНАЧАЈНИМ У СПРОВОЂЕЊУ ИНОВАТИВНИХ АКТИВНОСТИ, 2014 – 2016.*
BARRIERS MARKED BY NON-INNOVATIVE ENTERPRISES AS HIGHLY IMPORTANT IN THE IMPLEMENTATION OF INNOVATION ACTIVITIES, 2014 – 2016*

број предузећа/number of enterprises

Препреке	Укупно Total	Мала Small	Средња Medium	Велика Large	Препреке Barriers
Недостатак сопствених финансијских средстава за иновације	171	129	38	3	Lack of internal finance for innovation
Недостатак кредита или приватног капитала	102	76	22	4	Lack of credit or private equity
Трошкови иновација су превисоки	169	127	37	4	Innovation costs too high
Недостатак квалификованог кадра у предузећу	73	54	18	1	Lack of skilled employees within enterprise
Недостатак партнера за сарадњу	69	52	16	1	Lack of collaboration partners
Потешкоће у добијању Владиних донација или субвенција за иновације	159	125	31	3	Difficulties in obtaining government grants or subsidies for innovation
Несигурна потражња на тржишту за идејама за иновације предузећа	92	74	15	2	Uncertain market demand for enterprise ideas for innovations
Прејака конкуренција на тржишту	91	75	12	3	Too much competition in enterprise market
Закони/прописи који стварају превелико оптерећење	124	98	23	2	Legislation/regulation that generated excessive burden
Закони/прописи који стварају несигурност	110	84	24	2	Legislation/regulation that created uncertainty
Закони/прописи који нису конзистентни са прописима ЕУ	90	69	20	2	Legislation/regulation that lacked consistency across the EU

15. ПРЕДУЗЕЋА ПРЕМА ВРСТИ ИНОВАЦИЈА У ЛОГИСТИЦИ, 2014 – 2016.
ENTERPRISES BY TYPE OF INNOVATIONS IN LOGISTICS, 2014 – 2016

број предузећа/number of enterprises

Иновације у логистици	Укупно <i>Total</i>	Мала <i>Small</i>	Средња <i>Medium</i>	Велика <i>Large</i>	<i>Innovation in logistics</i>
Системи за управљање залихама, нпр. аутоматско (и real-time) праћење, праћење испоруке робе	91	45	32	13	<i>Inventory management systems (for example automatic (& real-time) monitoring, tracking / tracing delivery of goods.</i>
Дигитално управљање ланцем снабдијевања (електронска форма, транспарентне трансакције ланца снабдијевања, управљање односима са добављачима и контролу повезаних пословних процеса)	53	(23)	16	14	<i>Digital supply chain management (includes paperless, transparent supply chain transactions, manage supplier relationships, and control associated business processes).</i>
Е - набавке (нпр. нови облици куповине и продаје материјала и робе путем интернета и других информационих система између добављача и предузећа)	110	67	32	11	<i>E-procurement (for example new forms of purchasing and selling materials and goods through internet and other information systems between suppliers and enterprises)</i>
Јединствена и аутоматска идентификација производа у цијелом ланцу снабдијевања	58	(20)	24	13	<i>Unique and automatic identification of products within the whole supply chain</i>
Повратна логистика (сви послови везани за поновно коришћење производа и материјала)	34	(10)	13	11	<i>Reverse logistics (all operations related to the re-use and return of products and materials)</i>
Нови модели испоруке, укључујући коришћење возила на алтернативни погон или мултимодалну логистику (нпр. комбинација коришћења путног саобраћаја и унутрашње пловидбе)	32	(13)	11	7	<i>New delivery models, including the use of alternatively fueled vehicles or multi-modal logistics (for example combined use of road transport and inland navigation)</i>
Редизајном побољшана пошиљка (паковање, тежина, густина)	44	(18)	15	12	<i>Improved shipment by redesign (packaging, weight, density)</i>
Остало	51	(30)	15	5	<i>Other</i>

МЕТОДОЛОШКА ОБЈАШЊЕЊА

Истраживање о иновативним активностима предузећа је двогодишње истраживање које се спроводи на бази узорка, у складу са методолошким препорукама OECD-а и Еуростата.

Циљну популацију овог истраживања чине предузећа у Републици Српској која припадају подручјима В, С, Д, Е, Ф, Г, Н, Ј, К и М NACE Rev. 2 класификације дјелатности и која имају 10 или више запослених радника, сагласно методолошком упутству и регулативи Европске Уније о примјени Одлуке број 1608/2003 Европског парламента и Вијећа о производњи и развоју статистичких података у области иновативних активности, број 995/2012.

Оквир за избор узорка креиран је на основу података Статистичког пословног регистра Републике Српске. Узорак је дизајниран као случајни стратификовани са величином одређеном у складу са минималном прецизношћу оцјена кључних параметара истраживања прописаном методолошким упутством које прати регулативу 995/2012. Величина узорка била је 1 304 предузећа. Стратификација је извршена по области дјелатности (двје цифре NACE Rev. 2) и класи запослености (10-49, 50-249 и 250 и више запослених радника). Стопа одговора предузећа која су испунила упитник је 80,6%.

Резултати добијени овим истраживањем су у директној вези са квалитетом података из регистра.

Сљедећа табела приказује процјене, стандардне грешке процјена, интервале поузданости и коефицијент варијације за удио иновативних предузећа према величини (у %).

METHODOLOGICAL EXPLANATIONS

Survey on innovation activity of enterprises is a biennial survey carried out on the sample basis, in accordance with the OECD and Eurostat methodological recommendations.

Target population in this survey are enterprises in Republika Srpska which belong to the sections B, C, D, E, F, G, H, J, K and M of the classification of economic activities NACE Rev.2, with 10 or more employees, in accordance with the methodological guidelines and Commission Regulation (EC) No.995/2012 implementing the Decision No 1608/2003 of the European Parliament and Council on the production and development of statistical data on innovation activities, No.995/2012.

The framework used for sample selection was created on the basis of data from the Statistical Business Register of Republika Srpska. The sample was designed as a random stratified sample with the size determined in accordance with the minimal accuracy of ratings of key parameters of the survey, established by the methodological guidelines which follow the Regulation 995/2012. Size of the sample was 1,304 enterprises. Stratification was performed by section of activities (two digits of the NACE Rev.2) and class of employment (10-49, 50-249, and 250 and more employees). Response rate of enterprises which completed the questionnaire was 80.6%.

Results of this survey are in direct correlation with the quality of the Register data.

The following table presents estimates, standard errors, confidence intervals and coefficient of variation for the share of innovation active enterprises, by size (in %).

	Учешће иновативно активних предузећа, % Share of innovation active enterprises, %				
	процјена estimate	стандардна грешка standard error	интервал поузданости confidence interval	коефицијент варијације coefficient of variation	
УКУПНО	22,7	0,0	21,2 - 24,3	3,5	TOTAL
Мала	18,8	0,0	16,8 - 20,9	5,5	Small
Средња	32,4	0,0	32,4 - 32,4	0,0	Medium
Велика	50,1	0,0	50,1 - 50,1	0,0	Large

Због заокруживања, сумарни искази се не слажу увијек са збиром заокружених појединачних података.

Because of rounding, summary accounts do not always match the sums of rounded individual data.

ДЕФИНИЦИЈЕ

Према Приручнику за прикупљање и тумачење података о иновацијама (Oslo manual, III edition, 2005, у издању OECD и Eurostat) коришћене су следеће дефиниције:

Иновација је примјена новог или значајно побољшаног производа или услуге, процеса, или маркетиншке методе или нове организационе методе у пословању, организацији рада или односима предузећа са окружењем. Иновативне активности обухватају иновације производа, иновације процеса, иновације у организацији предузећа и иновације у маркетингу. Иновација мора бити нова за предузеће, иако је иновацију можда развило неко друго предузеће.

Иновација производа је увођење на тржиште новог или значајно побољшаног физичког производа или услуге у смислу њихових карактеристика као што су могућности коришћења производа или услуге или њихова прилагођеност кориснику. Ово укључује значајна побољшања техничких карактеристика, компоненти и материјала, уграђеног софтвера, корисничке оријентисаности или других функционалних карактеристика. Иновација производа (новог или побољшаног) мора бити нова за предузеће, али не нужно за тржиште. Није пресудно да ли је иновацију изворно развило само предузеће или неко друго предузеће.

Иновација процеса је имплементација новог или значајно побољшаног начина производње, испоруке или подршке. Ово укључује значајне промјене у техници, опреми и/или софтверу. Иновација процеса (нова или унапређена) мора бити нова за предузеће, док предузеће не мора бити нужно прво које је увело тај процес. При томе није битно да ли је иновацију развило само предузеће или неко друго предузеће. Искључиво организационе и менаџерске промјене не сматрају се иновацијом процеса.

DEFINITIONS

According to Guidelines for collecting and interpreting data on innovation activity (Oslo manual, III edition, 2005, published by the OECD and Eurostat), the following definitions were used:

An **innovation** is the implementation of a new or significantly improved product or service, or process, a new marketing method, or a new organisational method in business practices, workplace organisation or external relations. Innovation activities include innovation of products, innovation of processes, innovation in enterprise organisation, and innovation in marketing. Innovation must be new to the enterprise, even though innovation might have been adopted from other enterprise.

A **product innovation** is the introduction of a good or service that is new or significantly improved with respect to its characteristics, such as intended use or user friendliness. This includes significant improvements in technical specifications, components and materials, incorporated software, user friendliness or other functional characteristics. Innovation of products (new or improved) must be new for the enterprise, but not necessarily for the market. Whether the innovation was developed by the enterprise or adopted from other enterprise is of no importance.

A **process innovation** is the implementation of a new or significantly improved production, delivery or support method. This includes significant changes in techniques, equipment or software. Process innovation (new or improved) must be new for the enterprise, but the enterprise does not necessarily have to be the first one which introduced this process. Also, it is of no importance whether the innovation was developed by the enterprise or other enterprise. Exclusively organisational and managerial changes are not considered to be process innovations

Иновација у организацији предузећа је нова организациона метода у пословној пракси предузећа (укључујући управљање знањем), организацији радног мјеста или односима са другим субјектима којом се предузеће није користило. Организациона иновација мора бити резултат стратешке одлуке управе предузећа.

Маркетиншка иновација јесте примјена новог маркетиншког концепта или стратегије која се значајно разликује од постојећих маркетиншких поступака у предузећу и која прије није коришћена. Захтјева значајне промјене у дизајну или паковању производа, пласирању производа на тржиште, промоцији производа или одређивању цијене.

Иновативно активна предузећа су предузећа која су увела иновацију производа (физичког производа или услуге) и/или иновацију процеса и/или су започела иновативну активност или су је прекинула и/или су увела иновацију у организацији предузећа и/или иновацију у маркетингу.

Иновативно активна предузећа са **технолошким иновацијама/активностима** су предузећа која су у посматраном периоду увела иновацију производа и/или процеса или су започела иновативну активност или су је прекинула.

Иновативно активна предузећа са **нетехнолошким иновацијама** су предузећа која су, у посматраном периоду, увела иновацију у организацији и/или иновацију маркетинга.

Предузеће може бити или само са технолошким иновацијама/активностима или само са нетехнолошким иновацијама/активностима (у посматраном периоду предузеће је увело само једну врсту иновација) или може бити и технолошки и нетехнолошки иновативно, дакле предузеће је у посматраном периоду увело обе врсте иновација истовремено.

Предузећа са незавршеним и/или напуштеним иновативним активностима су предузећа која су у посматраном периоду спроводила иновативне активности, али их нису завршила или су их напустила.

Неиновативна предузећа су предузећа која у посматраном периоду нису увела ниједну иновацију и нису спроводила иновативне активности.

Скраћенице

- * исправљени подаци
- нема појаве
- () податак је статистички мање поуздан (коэффициент варијације већи је од 15 и мањи или једнак 30%; $15\% < CV \leq 30\%$)
- : податак је статистички непоуздан (коэффициент варијације већи је од 30%; $CV > 30\%$)

An **organisational innovation** is a new organisational method in the enterprise's business practices (including knowledge management), workplace organisation or relations with other entities, that has not been used before in the enterprise. Organisational innovation must be the result of strategic decisions taken by enterprise management.

A **marketing innovation** is the implementation of a new marketing concept or strategy that represents a significant departure from the existing marketing activities in the enterprise and that has not been used before. It requires significant changes in product design and packaging, positioning the product on a market, product promotion and pricing.

Innovation-active enterprises are those that have introduced product innovation (innovation of goods or services) and/or process innovation, as well as those that have begun their innovation activities or abandoned them and/or introduced innovation in enterprise organisation and/or marketing innovation.

Innovation active enterprises with **technological innovation/activities** are enterprises which during the period of observation introduced product innovation and/or process innovation and/or have begun or abandoned innovation activity.

Innovation active enterprises with **non-technological innovation** are enterprises which during the period of observation introduced organisational and/or marketing innovation.

An enterprise may be with technological innovation/activity only or with non-technological innovation/activity only (engaged exclusively in one or the other type of innovation in the observation period), or it may be both technological and non-technological innovation-active enterprise (engaged in both types of innovation in the observation period).

Enterprises with ongoing and/or abandoned innovation activities are enterprises that have carried out innovation activities during the observation period, but these activities have not been finished or were abandoned.

Non-innovative enterprises are enterprises that have not introduced any innovation and have not carried out innovation activities whatsoever during the observation period.

Abbreviations

- * corrected data
- no occurrence
- () data is statistically less reliable (Coefficient of variation is higher than 15% and lower than or equal to 30%; $15\% < CV \leq 30\%$)
- : data is not statistically reliable (Coefficient of variation is higher than 30%; $CV > 30\%$)

Саопштење припремила: Долорес Пеулић
dolores.peulic@rzs.rs.ba

Prepared by: Dolores Peulić
dolores.peulic@rzs.rs.ba

Издаје Републички завод за статистику, Република Српска, Бања Лука, Вељка Млађеновића 12д – Тел. +387 51 332 700 – Др Радмила Чичковић, директор – Владан Сибиновић, главни уредник – Излази мјесечно – Саопштење је објављено на Интернету на адреси: www.rzs.rs.ba – Е-mail: stat@rzs.rs.ba – Приликом коришћења података обавезно навести извор

Published by Republika Srpska Institute of Statistics, Banja Luka, Veljka Mladenovića 12d – Tel. +387 51 332 700 – Radmila Čičković, PhD, Director General Vladan Sibinović, Editor in chief – Monthly periodicity – Release is available on the Internet at: www.rzs.rs.ba – E-mail: stat@rzs.rs.ba – These data can be used provided the source is acknowledged